

Овчаренко З. П.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Україна

Моделі обробки інформації при навчанні аудіювання

У статті аудіювання розглядається як вид перцептивної діяльності, а саме, як процес прослуховування, розпізнавання та інтерпретації, розуміння усної мови. У такому контексті аудіювання можна назвати заключною стадією сприйняття мови.

Фонетику у згаданому вище контексті в першу чергу цікавить залежність сприйняття звучання окремих мовних одиниць від звукового ладу мови. Вивчення цієї залежності й становить мету перцептивної фонетики.

Як розуміння, так і сприйняття мови є процесами декодування, що здійснюється завдяки володінню системою мови. Загальновідомо, що знайомі слова, безумовно, упізнаються легше, ніж незнайомі, а осмислені слова – легше, ніж беззмістовне сполучення звуків. Засвоєння нового слова починається з того, що воно сприймається як “безглузде” сполучення звуків. Отже, “сприйняття можливе і без розуміння, в той час як розуміння ж без сприйняття фактично неможливе. У цьому сенсі сприйняття передує розумінню” [2].

Той факт, що аудіювання є видом сприйняття, підтверджується застосуванням до аудіювання аналогічних підходів, що і до сприйняття. Зауважимо, як при розгляді сприйняття, так і в процесі аудіювання застосовуються дві концепції, котрі стосуються напрямку обробки сигналу. Це моделі обробки інформації “знизу вгору” і навпаки. У моделі, що враховує обробку інформації в першому випадку, передбачається, що аудіювання – це процес декодування звуків, що сприймаються послідовно. Відповідно до цієї точки зору, фонематичні одиниці декодуються і поєднуються в єдине ціле, щоб утворювати слова, фразеологічні вислови, тоді всі ці утворені одиниці

зв'язуються разом, саме для того, щоб утворювати значущі тексти. У зв'язку з цією моделлю А. Андерсон і Т. Лінч порівнюють слухача з магнітофоном; слухач, нібито уподібнюючись магнітофону, сприймає і накопичує повідомлення в усталеній послідовності – по окремому звуку, слову, фразі і висловленню в мовну одиницю часу [3].

В альтернативній же моделі “зверху вниз” передбачається, що слухач активно конструює, декодує сенс, який мається на увазі, використовуючи при цьому чутні звуки в якості акустичних ключів для розшифрування повідомлення. Для того щоб зрозуміти повідомлення, слухач користується допомогою контексту і ситуацією спілкування. Дана конструкція включає в себе такі речі, як добре знання теми розмови, знання співрозмовника і його ставлення до ситуації, а також ставлення комунікантів один до одного і до подій, що передували розмові.

Треба відзначити, що обидві моделі є корисними при навчанні аудіюванню. Для тих, хто вивчає іноземну мову проблема лежить на фонетичному рівні обробки сигналу “знизу вгору”. Навіть більш здібним учням вдається розвинути в собі вміння передбачення, вони повинні контролювати звуки, які чують, для того, щоб чітко знати наскільки підтвердилися їхні здогади.

При вивченні процесу сприйняття також підкреслюється важливість ретельного розгляду не лише відносин “зверху вниз”, тобто від фонології до фонетики, але і відносин “знизу вгору”. Саме від цього з'являється зворотний зв'язок між фонетичними і фонологічними аспектами.

Отже, на наш погляд, наступним кроком є розгляд деяких проблем, що стосуються розвитку перцептивних навичок у студентів, які вивчають англійську мову, саме це і стане перспективою наших майбутніх досліджень.

Література:

1. Бондарко Л.В. Фонетическое описание языка и фонологическое описание речи / Л. В. Бондарко. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1981. – 199 с.

2. Джапаридзе З.Н. Перцептивная фонетика: основные вопросы / З.Н. Джапаридзе. – Тбилиси: Мецниереба, 1985. – 118 с.

3. Зенкевич С М. Аудирование как вид перцептивной деятельности (экспериментально-фонетическое исследование на материале британского варианта английского языка): дис. ... канд. фил. наук. / С. М. Зенкевич. – СПб, 2003. – 230 с.

4. Andersen A., Lynch T. Listening / A. Andersen, T. Lynch. – Oxford: Oxford University Press, 1988.